

Міністерство освіти і науки України Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника
Навчально-науковий інститут мистецтв
Кафедра управління соціокультурною діяльністю, шоу-бізнесу та
івентменеджменту

Качмар О., Базіняк І., Маланюк Т., Федорак В.

Методичні рекомендації
до практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни
«Дозвілля в соціокультурній сфері»
для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-
професійною програмою
028 «Менеджмент соціокультурної діяльності» денної та заочної форм
навчання

Рекомендовано науково- методичною
комісією
НН Інституту мистецтв
Протокол № 1 від 24.09.2024 р.

Івано-Франківськ – 2024

УДК 379.8:316.61(072)

Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Дозвілля у соціокультурній сфері» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою спеціальності

028 «Менеджмент соціокультурної діяльності» денної та заочної форм навчання. [Електронне видання] / Качмар О.В., Базіняк І.І., Маланюк Т.З., Федорак В.В. – Івано-Франківськ : ПНУ, 2024. – 24 с.

Укладачі: Качмар О.В., Базіняк І.І., Маланюк Т.З., Дутчак О.І., Федорак В.В

Відповідальний за випуск: Качмар О.В., док.філос.н., професор, професор кафедри управління соціокультурною діяльністю, шоу-бізнесу та івентменеджменту

Рецензенти:

Барило С.Б. кандидат пед.наук, доцент кафедри початкової освіти та освітніх технологій

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Прокопів Л.М. кан.пед.наук, професор, завідувач кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика Педагогічний факультет, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Зміст

1.	Вступ	5
2.	Загальні положення	6
3.	Силабус	8
4.	Методичні поради по підготовці до семінарських занять	15
5.	Плани практичних занять	18
6.	Завдання для самостійної роботи	29
7.	Література	33
8.	Інформаційні джерела	35

Вступ

Навчальна дисципліна «Дозвілля в соціокультурній сфері» є складовою частиною фахового вибору студентів за спеціальністю 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності».

Метою навчальної дисципліни є формування практичних умінь і навичок майбутніх управлінців у соціокультурній сфері з питань організації та проведення культурно-дозвілдової діяльності, здатність аналізувати культурну політику в інституціях різних видів.

Основними цілями вивчення дисципліни є ознайомлення студентів з понятійно-категоріальною системою курсу; введення інноваційних елементів у формування планів, проєктів дозвілля з урахуванням сучасних запитів, тенденцій технологічного розвитку суспільства, креативної та цифрової культури.

Основними функціями навчальної дисципліни є вивчення сутності, структури, форм та концепцій дозвілля, а також соціально-історичних особливостей розвитку сучасної системи культурно-дозвілдової діяльності; ознайомлення з методикою та технологіями культурно-дозвілдової діяльності; введення інноваційних елементів у формування планів, проєктів і організацію дозвілля з урахуванням сучасних запитів у різних категорій населення, тенденцій технологічного поступу суспільства, особливостей розвитку креативної та цифрової культури.

Курс забезпечує студентів спеціальними знаннями з культурно-дозвілдової сфері, сприяє осмисленню та засвоєнню студентами сутності структури, рівнів, функцій, форм та концепцій дозвілля; допомагає сформувати навички організації дозвілдової діяльності серед різних верств населення.

В процесі навчання студент повинен розуміти:

основний категорійний апарат дисципліни;
соціально-культурну сутність і значимість дозвілля;
напрямки розвитку гуманітаристики дозвілля;
історичні аспекти формування дозвілдової діяльності;
форми і концепції дозвілдової діяльності;
специфіку та технології організації масових, групових та індивідуальних форм дозвілдової діяльності.

Студент має вміти:

аргументувати ціннісну основу дозвілдової діяльності;
здійснювати пошук інформативних джерел з дисципліни підручників, монографій, статей, а також відео-матеріалів;
писати есе за заданим планом;
реферувати оригінальні наукові тексти, аналізувати відео- матеріали на тематику дисципліни;
складати плани-проєкти різних форм індивідуального, масового і групового дозвілля;
реалізовувати плани-проєкти із фото-відео-фіксацією процесуальності та результатів;
застосовувати інновації та сучасні технології для ефективно організації роботи у сфері культурно-дозвілдової діяльності.

Загальні положення

Оскільки ОК «Дозвілля в соціокультурній сфері» повинен формувати у студента навички до засвоєння актуальних знань та умінь практичної організації дозвіллевої діяльності, враховуючи сучасні соціально-культурні умови та стан розвитку - освоєння змісту цієї дисципліни потребує цілеспрямованої роботи над вивченням спеціальної літератури, аналітичної роботи у мережі Інтернет, активної роботи на лекціях, практичних заняттях, самостійної роботи та виконання індивідуальних практичних завдань.

У процесі вивчення дисципліни студенти можуть відшуковувати, аналізувати та оцінювати інформацію, необхідну для постановки і вирішення як професійних завдань, так і особистісного розвитку.

Використовувати на практиці фаховий науково-термінологічний апарат, вміти представляти підсумки виконаної роботи.

Здобувачі повинні розуміти і застосовувати сучасні світові соціокультурні практики.

Соціальні, культурні, економічні, політичні зміни сучасного суспільства істотно позначилися на сприйнятті дозвілля як культурного феномену. Динаміка суспільного розвитку змінила конфігурацію, обсяг та якість дозвілля в соціумі, внаслідок чого сформувалося усвідомлення про дозвілля як необхідну умову, важливий чинник культурної репродукції та соціального розвитку сучасного суспільства.

Дозвілля формується внаслідок пошуку «свободи», яка постійно залежить від природних і соціальних реалій, зокрема від фундаментальної інституційної та соціальної бази.

Однією з головних ознак дозвілля є самоцінність: людина відчуває себе на дозвіллі «вільною», її поведінка відносна до своїх уявлень, а не тиску соціального зобов'язання.

Дозвіллева діяльність не передбачає певної матеріальної чи соціальної мети, практичної користі чи економії фізичних сил, вона відносно незалежна від ідеологічних установок, суспільних функцій і фізіологічних потреб.

Характерною ознакою дозвілля є його різноманітність у функціональному та предметно-змістовому контексті. Різноманітність і довільний характер дозвілля сприяють самореалізації людини абсолютно в іншій ролі. Дозвілля має ознаку змінюватись, дозвіллеві стилі й орієнтації, ролі змінюються впродовж життя людини. Окремі дозвіллеві заняття (захоплення полюванням, тенісом, круїзами, театром, нічними клубами) стають символами соціальної диференціації, атрибутами класової приналежності і сприймаються як стиль життя, їх досить часто наслідують представники інших верст населення.

У сучасному світі важливим чинником соціальної мобільності вважається набута освіта, а дозвілля сприймається як джерело статусної символіки.

Дозвілля дає підстави стверджувати, що воно має соціально-культурну цінність, яка виявляється у можливості впродовж життя активно засвоювати культурні цінності та оволодівати певними нормами й способами культурної

діяльності.

Завданням курсу є послідовне формування навичок ефективної самостійної професійної діяльності на основі вивчених теоретичних засад дозвілля як об'єкту наукових досліджень та практичних засад функціонування сфери дозвілля як системи закладів, яка забезпечує поліваріативність культурно-дозвіллевих і рекреаційних заходів, формування в студентів практичних навиків з основ дозвіллевої діяльності та її форм у закладах дозвілля, професійних знань і вмінь організації дозвіллевої діяльності для різних верств населення.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА

Навчально-науковий інститут мистецтв
Кафедра управління соціокультурною діяльністю, шоу-бізнесу та
івентменеджменту

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ДОЗВІЛЛЄЗНАВСТВО

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма «Менеджмент соціокультурної діяльності»

Спеціальність 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності»

Галузь знань 02 **Культура і мистецтво**

Затверджено на засіданні кафедри Протокол №
від _____ 2023р.

м. Івано-Франківськ – 2023

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Дозвіллезнавство
Викладач (-і)	Качмар О.В., Маланюк Т.З.
Контактний телефон викладача	0678829592 097-59-52-780
Е-mail викладача	oleksandra.kachmar@pnu.edu.ua taras.malaniuk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	вівторок
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Предметом вивчення навчальної дисципліни є основні теоретичні засади про дозвілля як соціокультурний феномен, принципи організації дозвілля в сфері культури, особливості організації культурних подій, використовуючи сучасні методи та технології.</p> <p>Коротко особливості, зміст особливості дозвіллевої діяльності, специфіка організації різних видів дозвілля, під час навчання – здобувачі засвоюють теоретичні, методичні та практичні положення розвитку сфери дозвілля в закладах івентіндустрії, ознайомлення майбутніх фахівців з теорією і практикою дозвілля, опанування методики організації дозвіллевої діяльності, засвоєння основних технологій дозвіллевої роботи з різними категоріями населення; формування компетентностей практичної роботи з проектування та проведення різних форм дозвіллевої діяльності.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування практичних умінь і навичок майбутніх управлінців у соціокультурній сфері з питань організації та проведення культурно-дозвіллевої діяльності, здатність аналізувати культурну політику в інституціях різних видів.

Основними цілями вивчення дисципліни є ознайомлення студентів з понятійно-категоріальною системою курсу; введення інноваційних елементів у формування планів, проектів дозвілля з урахуванням сучасних запитів, тенденцій технологічного розвитку суспільства, креативної та цифрової культури.

4. Програмні компетентності та результати навчання

ПР6. Класифікувати та знаходити інноваційні рішення для створення, реалізації і забезпечення соціокультурних потреб людини.

ПР11. Виявляти, генерувати і впроваджувати креативні ідеї в професійну діяльність

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК9. Здатність працювати в команді.

Фахові компетентності:

СК19. Здатність критично усвідомлювати взаємозв'язок між культурними, соціальними та економічними процесами.

СК31. Здатність розробляти соціокультурні проекти та забезпечувати їх операційну реалізацію.

СК34. Здатність створювати соціокультурні послуги

5. Організація навчання			
Обсяг навчальної дисципліни			
Вид заняття		Загальна кількість годин	
лекції		18	
семінарські заняття / практичні / лабораторні		18	
самостійна робота		54	
Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
III	Менеджмент соціокультурної діяльності	II	вибірковий
Тематика навчальної дисципліни			
		кількість год.	
Тема 1. Теоретичні основи дозвілля. Функції та принципи дозвілля			
Тема 2. Історія становлення та розвитку дозвілля			
Тема 3. Основи методики культурно-дозвіллевої діяльності			
Тема 4. Основи сценарної роботи			
Тема 5. Форми дозвіллевої роботи			
Тема 6. Ігрові технології у структурі дозвілля			

Тема 7. Соціальна інфраструктура дозвілля			
Тема 8. Специфіка діяльності інституцій сфери дозвілля			
Тема 9. Особливості дозвіллевої діяльності з різновіковими категоріями населення			
Заг 90.			
6. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Загальний бал за виконання письмових робіт – 55 балів, що включає: тестовий контроль 1 – 10 балів; тестовий контроль 2 - 10 балів; контроль самостійної роботи 1 - 10 балів; контроль самостійної роботи 2 - 5 балів; індивідуальна робота - 20 балів.</p> <p>Лабораторні роботи - 45. б</p>		
Вимоги до письмових робіт	<p>Зазначити:</p> <p>письмова контрольна чи домашня для заочної форми; структуру завдань і бали за кожне з них; Письмові роботи: тестовий контроль, лабораторні роботи проводиться під час навчальних занять. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності).</p> <p>терміни написання для денної – на поточному занятті для заочної – за 10 днів до початку сесії)</p>		

	для заочної – форму – електронний варіант, тестові завдання
Семінарські заняття	Набрати 50 б
Підсумковий контроль	Зазначити: форму контролю екзамен (форму задачі , комбінована); структуру білета і розподіл балів за завдання: 20б – тести, 30 б. – усна відповідь
7. Політика навчальної дисципліни	
<p><u>Письмові роботи:</u> Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf</p> <p><u>Академічна доброчесність:</u> Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/10/Нова-редакція-Положення-про-запобігання-академічному-плагіату.pdf</p> <p><u>Відвідування занять:</u> Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідують лекції і практичні заняття. Положення про розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (нова редакція) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/polozhennia-pro-OOP.pdf</p>	

Неформальна освіта: Неформальна освіта зараховується згідно -
ПОЛОЖЕННЯ про визнання результатів навчання, здобутих шляхом
неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені
Василя Стефаника

<https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

8. Рекомендована література

1. Анімація та організація дозвілля [Електронний ресурс]. : [сайт електронної туристичної бібліотеки]. – Режим доступу: <http://tourlib.net/animation.htm>. - Станом на 01.02.2018. Назва з екрану
2. Бочелюк В.Й., Бочелюк В.В. Дозвіллезнавство : навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 208 с.
3. Воловик А. Педагогіка дозвілля : підручник. Харків : ХДАК, 1999. 332 с.
4. Іванечко Н.Р. Становлення ринку послуг дозвілля в Україні: аналіз категорійного апарату. URL: http://archive.nbu.gov.ua/e-journals/pspe/2011_1/Ivanechko_111.htm
5. Закон України Про освіту від 01.07.2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<https://zakon.gov.ua/go1556-18>
6. Кутузова Г. І. Культурно-дозвіллева діяльність : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, Ін-т соц. наук. – Луцьк, 2013. 251 с.
7. Кірсанов В. В. Теоретичні основи соціокультурної анімації (історико-культурний аспект). Вісник книжкової палати. 2000. №10 С. 32 – 36.
8. Петрова І. В. Дозвілля в зарубіжних країнах: підручник. К.: Кондор, 2005. 408с.
9. Петрова І.В. Культурно-дозвіллеві практики населення сучасної України тенденції та пріоритети. URL:
http://archive.nbu.gov.ua/portal/soc_gum./Kis/2011_1/21.pdf
10. Сидор І. П. Професійна підготовка менеджерів дозвілля в університетах

Великобританії / І. П. Сидор [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://dspace.tnpu.edu.ua/handle/123456789/889>

11. Піча В.М. Культура вільного часу (філософсько-соціальний аспект). Львів, 1990. 29 с.

12. Щерба Г.І., Яремкевич Р.В. Організація дозвілля відпочинку як складова молодіжної політики в Україні // Молодіжна політика: проблеми і перспективи [зб мат. IV Міжнар. наук-практ. конф. 10–11 травня 2007 р.]. – Дрогобич, 2007. – С. 40–45.

13. Яременко Н. В. Дозвіллезнавство : навч. посібник / Н. В. Яременко. – Фастів : Поліфаст, 2007. – 460 с.

14. https://studwood.net/572846/kulturologiya/evolyutsiya_masovih_vidovisch

Методичні поради по підготовці до практичних занять

Практичні заняття є важливою формою самостійної роботи студентів по оволодінню змістом дисципліни «Дозвілля в соціокультурній сфері».

Освоївши матеріал прослуханої лекції, студент готується до практичного заняття відповідно до програми обговорення теми. При підготовці студент повинен користуватися як базовою, так і допоміжною літературою, а також опрацьовувати матеріали з відкритих інтернет-джерел.

Поглибленому вивченню окремих питань сприяють практичні завдання, що мають різний рівень складності, є сучасними та актуальними, готуючи які студенти мають можливість виявити аналітичні та розвинути творчі здібності, а також набути нових компетентностей.

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в сфері менеджменту соціокультурної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Студент має вміти класифікувати та знаходити інноваційні рішення для створення, реалізації і забезпечення соціокультурних потреб людини.

Виявляти, генерувати і впроваджувати креативні ідеї в професійну діяльність

Здатність критично усвідомлювати взаємозв'язок між культурними, соціальними та економічними процесами, розробляти соціокультурні проекти та забезпечувати їх операційну реалізацію.

Підчас самостійної підготовки до практичних занять студенти мають опрацювати прослуханий лекційний матеріал, всебічно розглянути зміст питань, що пропонуються на заняття, опрацювати навчальну літературу, відповідні нормативно-правові акти, опрацювати питання, винесені на самостійне вивчення.

Кожна тема, яка виноситься на самостійне вивчення, передбачає кілька практичних і тестових завдань.

Практичні завдання містять підготовку до тематичних дискусій, написання рефератів та доповідей, тестові завдання .

Практичні заняття проводяться у різних формах: співбесіда, колоквиум, доповідь і презентація, рольові та кейсові ігри, вікторини, дискусії.

Перевірку засвоєння своїх знань студенти здійснюють проходячи питання для самоконтролю.

Для діагностики знань використовується кредитно-модульна система зі 100-бальною шкалою оцінювання.

Шкала оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид заняття	Бали
1. Поточна складова оцінювання	
1. Семінарське заняття. Дозвілля як важлива складова соціокультурної сфери	4
2. Семінарське заняття. Форми та види дозвілля	4
3. Семінарське заняття. Зміст та структура вільного часу	4
4. Семінарське заняття Функції дозвілля	4
5. Семінарське заняття Соціокультурні характеристики дозвіллевої діяльності	4

6. Семінарське заняття Соціально-гуманітарні концепції дозвілля	4
7. Семінарське заняття 7. Соціально-історичні особливості розвитку сучасної системи організації дозвілля	4
8. Семінарське заняття 8. Сучасний етап організації культурно-дозвілльєвої діяльності в Україні	4
	4
9. Семінарське заняття. Методи і техніки організації культурно-дозвілльєвої діяльності.Інноваційні форми дозвілля	4
Всього поточна складова оцінювання:	60
2. Складова оцінювання	
2.1. КСР №1	20
2.2. КСР №2	20
Всього підсумкова складова оцінювання:	40*
Разом:	100

*Підсумковий контроль (екзамен) у тестовій формі складається у ПНУ через навчальну платформу d-learn.pnu.

Плани практичних занять

Тема 1. Дозвілля як важлива складова соціокультурної сфери

Програма обговорення

1. Предмет та об'єкт дозвіллезнавства. Ознаки культурно-дозвіллевої діяльності.
2. Основні методологічні підходи до дослідження культурно-дозвіллевої діяльності.
3. Сутність і напрями макросоціологічних та мікросоціологічних підходів у вивченні явищ вільного часу та дозвілля.
4. Функції (контролю, латентні функції, дисфункції) та їх прояв у сфері дозвілля.
5. Сутність метапарадигмального підходу до вивчення культурно-дозвіллевої діяльності у сучасній вітчизняній гуманітаристиці.
6. Культурно-дозвіллеві моделі зарубіжних країн.
7. Класифікації концепцій дозвілля Мортон Каплана, Дж. Шивере.
8. Теорія конфлікту М. Вебера і Р. Дарендорфа, теорія соціального обміну Дж. Хоманса, теорія символічного інтераціоналізму Дж. Міда і Г. Блумера.
9. Соціально-становна природа дозвілля.

Практичні завдання

1. Аналіз мультимедійного контенту на тему культурно-дозвіллевої діяльності.
2. Пошук інформативних джерел з дисципліни: підручників, монографій, статей, а також відео-матеріалів.
3. Прочитання в оригіналі або в доступному перекладі, аналіз та обговорення книги Edith Hall «Aristotle's Way: How Ancient Wisdom Can Change Your Life», 2019.
4. Проведіть міні-дослідження, опираючись на вивчені дисципліни, як культурологія може навчати дозвіллю.

Тема 2. Форми та види дозвілля

Програма обговорення

1. Дайте характеристику етимологічно-семантичного кола поняття «дозвілля».
2. Встановіть поняттєвий зміст дозвілля, вільного часу, хобі, сфери дозвілля, культури дозвілля, культурно-дозвіллевої діяльності, культурно-дозвіллевої практики.
3. Означте статичні та динамічні характеристики явища дозвілля в соціальному просторі та часі.
4. Встановіть аксіологічний аспект культурно-дозвіллевої діяльності. У чому полягає ціннісний зміст дозвілля.
5. Проаналізуйте дозвілля і культурне формування особистості.
6. Розкрийте взаємозв'язок дозвілля і духовного розвитку особистості.
7. Проведіть аналіз дозвілля як частини життєвого шляху особистості та виокремте соціально-психологічний, соціально-філософський та культурологічний підходи.
8. З'ясуйте дотичні смисли у дозвіллі і життєвому світі особистості.
9. Дозвілля і стиль життя. Морально-естетичний потенціал дозвілля. Культурно-дозвіллева діяльність як засіб соціалізації особистості.

Практичні завдання

1. Розкрийте зміст основних понять культурології дозвілля та їхню трансформацію: «вільний час», «відпочинок», «дозвілля», «рекреація», «розваги», «соціокультурна діяльність», «культурно-дозвіллева діяльність», «гра», «піднесена діяльність», «хобі», «творчість», «спілкування» та ін.
2. Складіть тези, підібравши авторів-мислителів, котрим притаманне розуміння дозвілля як споглядання, пов'язане з високим рівнем культури і інтелекту, як стану розуму і душі, як діяльності, що не пов'язана з роботою.
3. Розкрийте ціннісне підґрунтя дозвілля, зокрема, цінності самореалізації.
4. Розробіть схему-планування свого улюбленого виду дозвілля тривалістю на

тиждень/місяць.

5. Написання есе на тему «Як я проводжу своє дозвілля», відповідаючи на питання плану:

Чи є у Вас дозвілля?

Як Ви проводите дозвілля?

Чи дає Вам дозвілля відчуття зростання, вдосконалення, вдоволеності, внутрішньої глибини або повноти життя?

Чи дозволяє Вам дозвілля, яке Ви проводите, ставати кращими?

Тема 3. Зміст та структура вільного часу

Програма обговорення

1. Сутність культурно-дозвіллевої діяльності, її характеристика, функції.
2. Культурно-дозвіллева діяльність в контексті людської життєдіяльності.
3. Культурно-дозвіллева діяльність як мета і спосіб задоволення різноманітних потреб, у т. ч. естетичних і художніх.
4. Організація відпочинку як цілісний комплекс послуг.
5. Місце дозвілля в структурі вільного часу людини, їх співвідношення та роль у житті людини.
6. Поняття «бюджет вільного часу» людини.

Програма обговорення

1. Структурна організація культурно-дозвіллевої діяльності.
2. Сутнісні ознаки соціально-культурної та культурно-дозвіллевої інфраструктур.
3. Інститути культурно-дозвіллевої діяльності.
4. Діяльність сучасних культурно-дозвіллевих центрів, сімейно-побутові традиції та організація культурного дозвілля.
5. Принципи організації культурно-дозвіллевої діяльності.
6. Проблеми культурно-дозвіллевої діяльності та сучасні позитивні тенденції розвитку культурно-дозвіллевого середовища.

Практичні завдання

1. Обґрунтуйте чому дозвілля – ключ до розуміння життя, ідентичності та всієї історії людства.
2. Встановіть античне підґрунтя поняття «дозвілля» та його розвиток.
3. Встановіть глибинний смисл дозвілля у Вашому житті.
4. Підготуйте есе на тему «Дозвілля як спосіб жити наповненим життям».

Тема 5. Соціокультурні характеристики дозвіллевої діяльності

Програма обговорення

1. Поняття дозвілля, вільного часу, хобі, сфери дозвілля, культури дозвілля, культурно-дозвіллевої діяльності, культурно-дозвіллевої практики.
2. Статичні та динамічні характеристики явища дозвілля в соціальному просторі та часі.
3. Аксиологічний аспект культурно-дозвіллевої діяльності.
4. Культурно-дозвіллева діяльність як засіб соціалізації особистості.
5. Суспільний і культурний потенціал дозвілля. Культура та етика дозвіллевої діяльності.
6. Поняття «технологія» соціокультурної діяльності як сукупність загальної, функціональних (галузевих) та соціально-диференційованих методик.
7. Культурно-дозвіллеве середовище та його сприйняття. Ціннісні орієнтації в культурно-дозвіллевому середовищі.
8. Технологія формування культури міжособистісного спілкування.
9. Поняття «фахівець з культурно-дозвіллевої діяльності».
10. Вчитель, ментор, наставник, організатор у дозвіллевій сфері. Професійна майстерність спеціаліста з дозвіллевої сфери.
11. Кваліфікаційна характеристика та професійна майстерність спеціалістів соціокультурної сфери.
12. Основні вимоги до фахівця соціокультурної сфери.
13. Концепція дозвіллевого та рекреаційного обслуговування як невід’ємних складових усього спектру соціальних та культурних послуг.

14. Досвід європейських країн у підготовці спеціаліста культурно-дозвіллевої сфери.

Практичні завдання:

1. Напишіть есе на тему «Чому одним із важливих питань для філософії є дозвілля, спрямоване на обов'язок перед самим собою?».
2. Аналіз відеороликів на теми дозвілля у мережі Інтернет, у тому числі в соціальних мережах. Виявлення форм і концепцій дозвіллевої діяльності.
3. Дайте розширену письмову відповідь на питання: як гармонійно вибудувати своє дозвілля; якими екзистенційними характеристиками володіє дозвілля.

Тема 6. Соціально-гуманітарні концепції дозвілля

Програма обговорення

1. Розкрийте особливості педагогіки дозвілля як складової соціально-педагогічної теорії та практики.
2. Охарактеризуйте дозвілля як діяльну сферу особистості, соціально-культурне та педагогічне явище.
3. Визначте специфічні риси соціології дозвілля як галузі соціології, що вивчає поведінку людей та соціальних груп у вільний час, а також способи задоволення потреб у відпочинку, розвагах, спілкуванні, розвитку особистості, функціонуванні закладів культури.
4. Встановіть, що вивчає філософія дозвілля. Сформулюйте коло філософських питань, що стосуються дозвілля.
5. Охарактеризуйте культурологію дозвілля як галузь прикладної культурології.
6. Означте особливості фундаментальної та прикладної культурології. Предмет, об'єкт, мета та завдання прикладної культурології.
7. Встановіть категорійно-понятійний апарат культурології дозвілля.
8. Визначте феноменологічні основи культурології дозвілля.
9. Дозвілля як педагогічна система та сфера соціокультурної діяльності.
10. Встановіть зв'язок культурології дозвілля з іншими суміжними дисциплінами.

11. Охарактеризуйте культурологію дозвілля як цілісний комплекс питань, пов'язаних з місцем та роллю дозвілля в розвитку культури суспільства, соціокультурним формуванням особистості, організацією в галузі вільного часу різноманітних видів культурної діяльності та культурного спілкування.
12. Розкрийте зміст соціокультурної діяльності як стрижневого поняття прикладної культурології та культурології дозвілля.
13. Визначте основні інституції соціокультурної діяльності, їх класифікацію та особливості.

Практичні завдання

1. Визначте специфічні риси соціології дозвілля як галузі соціології, що вивчає поведінку людей та соціальних груп у вільний час, а також способи задоволення потреб у відпочинку, розвагах, спілкуванні, розвитку особистості, функціонуванні закладів культури.
2. Встановіть, що вивчає філософія дозвілля. Сформулюйте коло філософських питань, що стосуються дозвілля.
3. Охарактеризуйте культурологію дозвілля як галузь прикладної культурології.
4. Означте особливості фундаментальної та прикладної культурології. Предмет, об'єкт, мета та завдання прикладної культурології.
5. Встановіть категорійно-понятійний апарат культурології дозвілля.
6. Визначте феноменологічні основи культурології дозвілля.
7. Дозвілля як педагогічна система та сфера соціокультурної діяльності.
8. Встановіть зв'язок культурології дозвілля з іншими суміжними дисциплінами.
9. Охарактеризуйте культурологію дозвілля як цілісний комплекс питань, пов'язаних з місцем та роллю дозвілля в розвитку культури суспільства, соціокультурним формуванням особистості, організацією в галузі вільного часу різноманітних видів культурної діяльності та культурного спілкування.
10. Розкрийте зміст соціокультурної діяльності як стрижневого поняття прикладної культурології та культурології дозвілля.
11. Визначте основні інституції соціокультурної діяльності, їх класифікацію та

особливості.

Практичні завдання

1. Складання плану виїзного практичного заняття екскурсійного типу з метою вивчення концепцій сучасної культурно-дозвіллевої діяльності у вітчизняній сфері.
2. Написання есе на тему «Реальне та віртуальне дозвілля: критичне осмислення».
3. Добірка публікацій до опрацювання теми в мережі Інтернет.

Тема 7. Соціально-історичні особливості розвитку сучасної системи організації дозвілля

Програма обговорення

1. Форми дозвілля в первісному суспільстві
2. Форми дозвілля у Стародавньому світі.
3. Особливості дозвілля у східних арабо-мусульманських країнах.
4. Дозвілля у Стародавній Греції.
5. Дозвілля в Стародавньому Римі.
6. Дозвілля епохи Середньовіччя в Західній та Східній Європі.
7. Масові свята доби феодалізму.
8. Вуличне дозвілля Західної Європи.
9. Особливості дозвілля часів Київської Русі.
10. Особливості розвитку дозвілля у XVII – XVIII століттях.
11. Основні тенденції розвитку дозвілля XIX століття.
12. Розвиток дозвілля у XX ст.: східний та західний вектори.
13. Національні особливості культурно-дозвіллевої діяльності в Україні.

Практичні завдання

1. Складання плану культурно-дозвіллевої діяльності із описом мети, витрат часу і очікуваних результатів.
2. Обґрунтуйте культурно-дозвіллеву діяльність як процес, що стимулює

розвиток творчої практичності, допускає поліваріативність культурно-дозвіллевих і рекреаційних заходів, створює умови для виявлення та задоволення свободи вибору дозвіллевих потреб, інтересів й затвердження на цьому ґрунті системи цінностей особистості.

3. Створіть таблицю за змістом: класифікація дозвіллевих форм в залежності від числа учасників (за способом організації аудиторії – за В. В.Туєвим).

Тема 8. Сучасний етап організації культурно-дозвіллевої діяльності в Україні (2 год.)

Програма обговорення

1. Поняття культурно-дозвіллевої практики.
2. Витоки масових форм проведення дозвілля.
3. Художньо-масові форми дозвілля закордоном.
4. Культурно-художні фестивалі, культурно-мистецькі конкурси та конкурсні програми, шоу, масові свята, народні гуляння та ін. як форми організації дозвілля: класифікація та особливості.
5. Нові тенденції в діяльності установ громадського харчування та розважальних центрів. Сучасні культурно-дозвіллеві (торгово-розважальні) центри як осередки культурно-дозвіллевого середовища.
6. Особливості групового (мікрогрупового, колективного) дозвілля: участь в клубних об'єднаннях, творчих колективах, гуртках, спортивних секціях та інших формах групового дозвілля, бесіди, семінари, диспути, конференції, дискусії, круглі столи, ділові ігри, любительські об'єднання, посиденьки тощо.
7. Активний та пасивний характер форм інтелектуально-пізнавального дозвілля.
8. Інтелектуальні, логічні ігри та заняття як засіб активізації пізнавальної діяльності особистості.
9. Читання, заняття в гуртках, відвідини факультативів.
10. Розвиток книжкової справи.
11. Сучасні форми музейного обслуговування.

12. Шляхи реалізації творчо-розвиваючого дозвілля. Заняття прикладною, художньою, технічною творчістю.
13. Створення умов для прояву й розвитку творчого потенціалу особистості шляхом участі у виставках, творчих вечорах, гуртках, хобі-групах, у роботі майстерень, літературних, музичних, народознавчих віталень, художніх салонів.
14. Фізично-оздоровче дозвілля. Основні напрями і принципи формування сучасних оздоровчих програм населення в зарубіжних країнах.
15. Рекреаційно-оздоровча діяльність в Україні.
16. Основні тенденції розвитку активного дозвілля в умовах глобальних взаємодій.
17. Особливості соціально-корисного дозвілля. Соціальні флешмоби, участь у соціальних акціях, волонтерських програмах.
18. Прикладне (побутове) дозвілля як складова дозвіллевої діяльності особистості.
19. Емоційна та фізична розрядка у розважальному дозвіллі. Його види та характеристика.
20. Інфраструктура розважальних закладів дозвілля.
21. Специфіка релігійно-орієнтованого дозвілля.

Практичні завдання

1. Есе-міркування на тему «Традиційне та самобутнє в українському дозвіллі».
2. Есе-міркування на тему «Сучасне українське дозвілля в контексті європейської культури».
3. Розробка проєктів різних форм масового і групового дозвілля із залученням людей з кола персональних контактів, друзів, одногрупників. Складання плану та його подальша реалізація із фото-відео-фіксацією процесуальності та результатів.
4. Створення події, story у соціальних мережах та висвітлення яскравих моментів проведення дозвіллевих заходів на сторінках кафедри філософії та

культурології у фейсбук та culturology.nuwm в інстаграм.

Тема 9. Актуальні та популярні форми культурно-дозвіллевої діяльності

Програма обговорення

1. Сучасні тенденції розвитку вітчизняної дозвіллевої сфери.
2. Аксиологічна (ціннісна) складова сучасного дозвілля.
3. Регулятивне (централізоване) та самоорганізоване дозвілля.
4. Формати сучасного дозвілля: реальний, віртуальний та ідеальний. Популярні форми сучасного дозвілля.
5. Дозвілля в країнах сучасного Сходу. Вплив релігійних поглядів на формування дозвіллевої сфери.
6. Дозвілля жінок та чоловіче дозвілля східних країн. Основні форми сучасного дозвілля в східних країнах.
7. Організація дозвілля в сучасній Західній Європі.
8. Сучасні концепції дозвілля та дозвіллевої діяльності.
9. Дозвілля і державна політика.
10. Комерційні дозвіллеві заклади.
11. Феномен сучасного дозвілля. Основні форми дозвілля для різних верств населення.
12. Поняття індустрія дозвілля. Сучасна індустрія дозвілля в США.
13. Основні тенденції розвитку дозвілля в умовах глобальних взаємодій.
14. Екстремальне дозвілля: види, специфіка.
15. Проблеми проведення дозвілля сучасних українців. Шляхи вирішення проблем у дозвіллевій сфері. Популярні форми дозвілля сучасних українців.
16. Сучасні культурно-дозвіллеві центри як осередок створення позитивного культурно-дозвіллевого середовища.
17. Міжнародне співробітництво у сфері дозвілля як фактор розширення культурних контактів.

Практичні завдання

1. Скласти проєкт-планування, що відображає практичні кроки організації власного дозвілля.
2. Розробка проєктів власного дозвілля зі складанням детального плану, формулюванням мети і очікувань. Фото-відео фіксація проведення дозвілля та викладення його результатів у соціальні мережі, на персональні сторінки, а також на сторінку кафедри філософії та культурології у фейсбук.
3. Дослідити особливості гри як соціокультурної діяльності та/або предмету гуманітарного знання.

Тема 10. Організація видів і форм культурно-дозвіллевої діяльності

Програма обговорення

1. Напрями і способи організації культурно-дозвіллевої діяльності.
2. Характеристика і організація видів масового самодіяльного дозвілля.
3. Сутність культурно-дозвіллевої інновації.
4. Форми проведення дозвіллевої діяльності.
5. Значення діяльності організатора дозвіллевої діяльності, його соціальний статус.
6. Перелік необхідних професійних якостей.

Практичні завдання

1. Напишіть есе, даючи відповіді на питання. Чи можна навчити дозвіллю? Чи потрібно організовувати дозвілля?
2. Закріплення теоретичних основ теми та уведення практичних елементів технології та організації дозвілля із залученням фахівців, роботодавців: відвідання культурно-дозвіллевих закладів (музеї, арт-галереї, бібліотеки, клуби, ярмарки, фестивалі, флешмоби, виставки, майстер-класи тощо), практична участь в організації івентів.

Тема 1 Самостійне опрацювання

Методи і техніки організації культурно-дозвілєвої діяльності

Програма обговорення

1. Сутність поняття методики культурно-дозвілєвої діяльності.
2. Значущість та ефективність соціально-психологічної атмосфери в закладах культурно-дозвілєвої діяльності.
3. Основні методи, які застосовуються в культурно-дозвілєвій діяльності.
4. Переваги та недоліки Види форм культурно-дозвілєвої діяльності (масові, групові, індивідуальні).
5. Методики інформаційно-просвітницької діяльності, художньо-публіцистичної діяльності, культурно- розважальної діяльності.

Тема 2. Методика організації групової та колективної дозвілєвої діяльності

Програма обговорення

1. Витоки масових форм проведення дозвілля.
2. Художньо-масові форми дозвілля за кордоном.
3. Культурно-художні фестивалі, культурно-мистецькі конкурси та конкурсні програми, шоу, масові свята, народні гуляння та ін. як форми організації дозвілля: класифікація та особливості.
4. Нові тенденції в діяльності установ громадського харчування та розважальних центрів.
5. Особливості групового (мікрогрупового, колективного) дозвілля: участь в клубних об'єднаннях, творчих колективах, гуртках, спортивних секціях та інших формах групового дозвілля, бесіди, семінари, диспути, конференції, дискусії, круглі столи, ділові ігри, любительські об'єднання, посиденьки тощо.
6. Активний та пасивний характер форм інтелектуально- пізнавального дозвілля.
7. Реалізація рекреативної та розвиваючої функції практичного дозвілля.
Залучення індивіда у процес безперервного розвитку.

8. Характеристика найпопулярніших форм практичного дозвілля: активна рекреація (непрофесійний спорт, прогулянки і інші форми спілкування з природою, спортивні і інтелектуальні ігри, розведення квітів, вигулювання собак тощо); товариське спілкування, розваги, свята, відвідини спортивних змагань, ресторанів, танцювальних залів, клубів тощо.
9. Практичне споживання цінностей культури (читання, прослухування радіопередач, музичних записів, перегляд телепрограм, сприйняття комп'ютерної інформації тощо); споживання духовних цінностей публічно-видовищного характеру (кіно, театр, філармонія, естрада, цирк, музей, виставка, лекторій, планетарій, зоопарк, ботанічний сад тощо); пізнавальний, спортивно-оздоровчий туризм; аматорська творчість (спів, музикування, художня самодіяльність, колекціонування, моделювання, конструювання, ремесло тощо).

Практичні завдання

1. Проаналізуйте груповий (колективний) культурно-дозвіллевий захід, учасником якого ви були, з точки зору його структури, наповнення, організації та методики проведення.
2. Складіть сценарій групового (колективного) культурно-дозвіллевого заходу, орієнтуючись на власні вподобання.

Тема 3. Методика організації індивідуальної дозвіллевої діяльності та інноваційні форми дозвілля

Програма обговорення

1. Реалізація рекреативної та розвиваючої функції індивідуального дозвілля.
2. Залучення індивіда у процес безперервного розвитку.
3. Характеристика найпопулярніших форм індивідуального дозвілля.
4. Екстремальні форми проведення індивідуального дозвілля.
5. Позитивні та негативні характеристики інтернет-дозвілля.
6. Екстремальні форми проведення практичного дозвілля.

7. Інтернет-дозвілля як постмодерне явище сучасного світу.
8. Позитивні та негативні характеристики інтернет-дозвілля.

Практичні завдання

1. Проаналізуйте індивідуальний культурно-дозвіллевий захід, учасником якого ви були, з точки зору його структури, наповнення, організації та методики проведення
2. Складіть сценарій індивідуального культурно-дозвіллевого заходу, орієнтуючись на власні вподобання.
3. Складіть сценарій індивідуального культурно-дозвіллевого заходу, внесіть у нього елементи інноваційності.

Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Роль культурно-дозвіллевої діяльності в духовному житті суспільства.	12	16
2.	Значення культурно-дозвіллевої діяльності для збереження здоров'я	12	16
3.	Дозвілля в контексті морально-естетичного формування особистості	12	16
4.	Національно-культурні традиції культурно-дозвіллевої діяльності	12	16
5.	Правові основи культурно-дозвіллевої діяльності	12	18
6.	Перспективні форми практичного, групового і масового дозвілля.	12	16
7.	Постмодерне значення дозвілля у культурології.	12	16
8.	Віртуальне дозвілля: переваги та недоліки.	12	16
9.	Інновації та сучасні технології у сфері культурно-	12	16

	дозвілєвої діяльності.		
10.	Проектні ініціативи у сфері культурно- дозвілєвої діяльності	12	18
Всього		120	164

Питання для самостійного опрацювання

1. Дозвіллезнавство як наукова дисципліна та навчальний предмет
2. Дозвіллева діяльність як особистий вибір занять у вільний час.
3. Соціально-психологічні особливості дослідження вільного часу.
4. Історія організації та становлення діяльності дозвілля.
5. Особливості фактору часу в житті людини та суспільства.
6. Культура молодіжного дозвілля.
7. Культурно-дозвіллева діяльність у сучасних умовах.
8. Центри дозвілля: зміст і форми діяльності.
9. Самореалізація і саморозвиток сучасної молоді в сфері дозвілля.
10. Молодіжна субкультура- особлива частина суспільної культури
11. Організація дозвіллевої діяльності людей похилого віку.
12. Сімейно-побутові традиції та організація культурного дозвілля.
13. Дозвілля народів світу.
14. План підготовки тематичного вечора за формою.
15. Фестиваль як форма проведення дозвілля.

ПРАКТИЧІ ЗАВДАННЯ.

1. Пояснити методику підготовки та проведення концерту як форми
2. Пояснити методику підготовки та проведення ігор: спортивних, інтелектуальних, кейси, народні ігри-забави, атракціони, творчі.
3. Пояснити методику підготовки та проведення фестивалю як форми дозвілля.
4. Розкрити особливості сюжетно-ігрової та ігрової програми.
5. Пояснити використання інтелектуальних ігор в організації дозвілля
7. Розробити програму масового свята.
8. Охарактеризувати українські народні ігри.
9. Розкрити особливості вечорів відпочинку.
10. Пояснити роль ведучого у підготовці та проведенні свята.
11. Скласти конференс до гри з естради (гра за вибором студента).
12. Пояснити сутність, завдання та функції гри.
13. Охарактеризувати етапи проведення тематичних вечорів.

Література

Основна:

1. Гайдук О. С. Організація культурно-дозвіллевої діяльності молоді. Ужгород : ООМЦК, 2020. 15 с.
2. Кочубей Н. В. Соціокультурна діяльність. Університетська книга, 2023. 122 с.
3. Культурно-дозвіллева діяльність у сучасному світі. К. : Ліра- К, 2020. 328 с.
4. Паскаль О. В. Система культурно-дозвіллевої роботи : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. та доп. Одеса : Університет Ушинського, 2022. 146 с.
5. Світайло Н.Д ., Повалій Т. Л. Практикум із соціокультурної діяльності. Суми : Сумський державний університет, 2020. 38 с.

Допоміжна:

6. Pieper, Josef. Leisure, The Basis of Culture: The Philosophical Act. Ignatius Press, 2009. 143 p.
7. Roberts, Kenneth. Leisure in Contemporary Society. CABI Pub., 2006. 260 p.
8. Torkildsen, George. Leisure and Recreation Management. Routledge, 2005. 580 p.
9. Vilchinskaya-Butenko M. E., Sudakova O. N. Casual and Festive Leisure of Merchants and Factory Workers. Raleigh, North Carolina, USA. Lulu Press, 2015. 180 p.
10. Бриль М. М., Гайдукевич К. А., Гончарова О. М. Трансформаційні процеси соціальної культури в Україні. К. : Ліра-К, 2022. 556 с.
11. Повалій Т. Л., Світайло Н. Д. Івент-менеджмент : навч. посіб. Суми : Сумський державний університет, 2021. 198 с.
12. Палеха Ю. І., Палеха О. Ю., Горбань Ю. І. Інформаційна культура. К. : Ліра-К, 2020. 400 с.
13. Ткач М. М. Українська звичаєва культура. К. : Ліра-К, 2021. 592с
14. Шадюк Т. А., Гордійчук В. В. Дозвіллеві потреби людини цифрової епохи та можливості їх задоволення. Детермінанти соціально-економічного відновлення держави, регіонів та суб'єктів господарювання: збірник матеріалів Міжнародної науково- практичної конференції 10 листопада 2023 р. [Електронне видання]. Рівне : НУВГП, 2023. 728 с. С. 721–723.

Інформаційні джерела

1. Міністерство культури та інформаційної політики України.
URL: <https://mkip.gov.ua/>
2. Український центр культурних досліджень.
URL: <https://uccs.org.ua/>
3. Рівненський Обласний Краєзнавчий Музей.
URL: <https://www.facebook.com/rivnemuseum>
4. Гончаренко Центр Рівне. education and culture.
URL: <https://www.facebook.com/GoncharenkoCentreRivne/>
5. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського.
URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
6. Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека.
URL: <http://libr.rv.ua/>
7. Музеї Ватикану.
URL: www.museivaticani.va
8. Галерея Уффіці (Флоренція).
URL: uffizi.it
9. Лувр.
URL: louvre.fr/en/visites-en-
10. Британський музей
URL: britishmuseum.org
11. Музей Прадо.
URL: museodelprado.es/the-collect
12. Національний художній музей України.
URL: old.namu.kiev.ua
13. Музей мистецтв ім. Ханенків, Київ.
URL: khanenkomuseum.kiev.ua
14. Victoria Museum (Приватний музей історичного костюма та стилю Вікторії Лисенко).
URL: <https://victoriamuseum.com.ua/>
15. Музей сучасного українського мистецтва Корсаків.
URL: <https://msumk.com/>
16. Музей східного і західного мистецтва, Одеса.
URL: museum.odessa.ua
17. Національний музей ім. Шептицького у Львові.
URL: nml.com.ua

18. Харківський художній музей.

URL: artmuseum.kh.ua

19. Державний історико-культурний заповідник міста Острога.

URL: <https://ostrohcastle.com.ua/>

20. Україна поруч. Проект, присвячений збереженню українського мистецтва й культури.

URL: https://artsandculture.google.com/project/ukraine?fbclid=IwAR3fYLue2 bKOaD-QL5DaDo5Tm6SwoyVdAFRWaSI_C8li5Pr24T4GmakPpYM